

GENDER – MÉDIÁ – POPKULTÚRA

Mgr. Michal Bočák, PhD.

Konceptualizácia pohlavia, genderu a sexuality v súčasných genderových štúdiách poslúži ako základné pojmové univerzum pre analýzu fungovania genderu v súčasnej západnej kultúre. Osobitná pozornosť sa zameria na analýzu vybraných mediálnych sfér/textov, obzvlášť tých, ktoré sú genderovo diferencované.

KRITÉRIÁ HODNOTENIA

Zápočet: aktívna účasť. Kolokvium: odborná esej v rozsahu cca 10 000 znakov čistého textu. V práci budete interpretovať vami zvolenú tému, týkajúcu sa genderu, médií a kultúry. Voľbu témy so mnou vopred konzultujte. Pri písaní eseje je samozrejmosťou rešpektovanie štandardov akademickej práce.

DOCHÁDZKA

Vaša účasť na hodinách je jedným z kľúčových prvkov úspešného absolvovania predmetu. Považujte, prosím, naše stretnutia za možnosť vzájomného obohatenia (t. j. rovnako, ako k nim pristupujem ja).

V prípade, ak sa u vás vyskytnú závažnejšie zdravotné problémy, informujte ma, prosím, ak vám to váš zdravotný stav dovoľuje, čo najskôr – v tomto prípade, samozrejme, nájdeme náhradné riešenie, akonáhle budete opäť pripravený/á študovať.

PRIPRAVENOSŤ A PARTICIPÁCIA

Vašou úlohou je vopred (t. j. pred vyučovaním) sa oboznámiť s požadovanými (aj ďalšími s témou súvisiacimi) zdrojmi a byť pripravený/á náležite sa zapájať do diskusie o nastolenej téme (pri príprave sa riadte rámcovou náplňou stretnutí a mojimi upresňujúcimi pokynmi).

Okrem čítania sa zamerajte na sledovanie toho, ako javy, ktorým sa budeme venovať na nasledujúcom stretnutí, fungujú v každodennej (mediálnej) praxi. Budem chcieť, aby ste svoje pozorovania prezentovali. Miera subjektivity pritom závisí od vás: môže ísť o subjektívny zážitok vás alebo vašich blízkych, ale aj zhrnujúce tvrdenie vyplývajúce z vašich pozorovaní každodennej genderovej reality. Niektoré témy vo vás môžu vyvolávať diskomfort; v tomto prípade máte, prirodzene, právo naznačiť, že o nich nechcete hovoriť. Môžete však tému prezentovať napr. ako skúsenosť niekoho známeho.

Základom dobrej diskusie sú okrem znalosti témy a schopnosti podložené argumentovať vzájomná slušnosť a rešpektovanie partnerov/iek v rozhovore (aj pokiaľ prezentujú protikladné názory). Tak ako kdekoľvek, ani na hodinách netolerujem prejavy akejkoľvek neznašanlivosti, najmä vo vzťahu k pohlavným, genderovým, sexuálnym, etnickým, rasovým, triednym inakostiam.

ŠTUDIJNÉ MATERIÁLY

Predmet vyžaduje priebežné a systematické štúdium povinných textov. V prípade nejasností, samozrejme, neváhajte hľadať vysvetľujúce a doplnujúce informácie v ďalších knihách či na webe.

Linky na vybrané študijné materiály budú sprístupnené v sekcii *Výuka – Zima – Gender – médiá – popkultúra (Olomouc)* mojej pracovnej stránky michalbocak.weebly.com. Študijné materiály sú zahaslované (pdf, zip-archívy); heslá vám rozošlem na vaše mejlové adresy. **Upozornenie!** Všetky materiály sú určené výhradne na vaše študijné účely. Heslá nesmiete poskytnúť tretím stranám. Za zverejnenie hesiel či iné sprístupnenie materiálov vami tretím stranám neručím. Webstránku predmetu pravidelne navštevujte – budem na nej zverejňovať aktuálne pokyny.

ĎALŠIE UPOZORNENIA A INFORMÁCIE

Keď vchádzate do vyučovacej miestnosti, vypnite si mobilné telefóny alebo aspoň zvuky (aj vibračné zvonenie); budem dodržiavať to isté. Nevenujte sa počas hodiny inej činnosti (esemesky, internet, príprava na iné semináre). Zhotovovať akékoľvek záznamy (zvukové, fotografické, audiovizuálne) je bez predchádzajúceho súhlasu vyučujúceho zakázané. Na hodine môžete jesť a piť; nebuďte však nadmieru hluční/é. Na krátke opustenie vyučovacích priestorov (WC, užitie lieku a pod.) máte nárok bez opýtania.

Pokiaľ jestvujú závažné okolnosti, ktoré vám bránia venovať sa štúdiu v plnej miere (napr. zdravotné postihnutie, dyslexia, zhoršený psychický stav a pod.; nie pracovný úväzok či iné súkromné aktivity) a o ktorých by som, podľa vás, mal vedieť, bez obáv ma o nich môžete informovať. Tieto informácie ostanú dôverné.

RÁMCOVÁ NÁPLŇ STRETNUTÍ

Témy na budú zoskupené do troch blokov takto: 1. – 3., 4. – 8., 9. – 12.; vždy 2 témy vo štvrtok popoludní (15,00 – 18,15) a 2 v piatok dopoludnia (9,45 – 13,00). Stretnutia sú založené na interpretácii mediálnych produktov vo vzťahu k teoretickým konceptom gender studies a na diskusii o prečítaných textoch.

1. Čo je gender? Existuje „správny gender“?

Pokus(y) o konceptualizáciu pohlavia, genderu a túžby a ich vzťahov. Pojem gender v historickej perspektíve: esencialistické a konštruktivistické teórie genderu. Postmoderné chápanie genderových identít/subjektív ako performatívnych a fluidných konceptov. Maskulinity a femininity: o „prirodzenosti“ femininity ženy a maskulinity muža. „Zákonitosti“ fungovania pohlaví, genderov a sexualít v diskurze (osobitne mediálnom).

2. Gender ako kapitál: sledovať a vlastniť

Pohľad ako zdroj rozkoše, koncept *the Gaze*. Keď sa sex stáva „právom“: porno(grafia), znásilnenie ako politikum.

3. Pornografizácia kultúry? Pornografizácia sexu?

Porno v popkultúre: zobrazenie, či model sexu? Pornografizácia vizuálnej kultúry.

4. – 5. Mediálna konzumpcia: „maskulínne“ a „feminínne“ žánre?

Diachrónny a synchrónny prierez televíznou produkciou z perspektívy genderu. Analýza vybraných televíznych seriálov a hudobných videoklipov.

6. – 7. Evy a Adamovia o Evách a Adamoch: gender podľa lifestylových magazínov

Analýza genderovo diferencovaných lifestylových magazínov.

8. Ako predávať mužom a ako ženám: gender a reklama

Analýza genderovej podmienenosti reklamných komunikátov.

9. Čo (do pekla) sú (tie) ideálne telá?

Západné a nezápadné historické a súčasné predstavy o ideálnosti tela. Reprezentácia „ideálneho“ tela v súčasnej vizuálnej kultúre. Anorexia, bulímia.

10. Queer: o tých, ktorí sú „divní“

Pojem queer. Náčrt základných postulátov queer theory. Sexuality ako identity.

11. – 12. Gender – najosobnejšie i najpolitickjšie, čo mám

Záverečná skupinová diskusia o postavení genderu v životoch jednotlivcov i kultúre vôbec.

ZÁKLADNÉ ČÍTANIE

- Binková, Pavlína: *Feministická perspektiva v mediálných štúdiách*. *Revue pro média*, 2004, č. 9. http://fss.muni.cz/rpm/Revue/Revue09/binkova_feministicka-perspektiva.pdf
- Butler, Judith: *Subjects of Sex/Gender/Desire*. In: *Butler, Judith: Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. 2. vyd. New York, London: Routledge 1999, s. 3 – 44.
[možno použiť slovenský preklad: *Trampoty s rodom: feminizmus a podryvanie identity*. Bratislava: Aspekt 2003. 222 s.]
- Fafejta, Martin: *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Nakladatelství Jana Piszkiwicze 2004. 160 s.
- Gauntlett, David: *Media, Gender, and Identity: An Introduction*. London: Routledge 2002. 278 s.
- Chandler, Daniel: *Notes on "The Gaze"*. <http://www.aber.ac.uk/media/Documents/gaze/gaze.html>
- Lišková, Kateřina: *Dívat sena porno feministickýma očima*. *Revue pro média*, 2004, č. 9. http://fss.muni.cz/rpm/Revue/Revue09/esej_liskova_rpm09.pdf
- Mulvey, Laura: *Vizuální slast a narativní film*. In: *Oates-Indruchová, Libora (ed.): Dívčí válka s ideologií: Klasické texty angloamerického feministického myšlení*. Praha: Slon 1998, s. 115 – 131.
- Renzetti, Claire M. – Curran, Daniel J.: *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum 2003. 644 s.
- Simpson, Mark: *Here Come the Mirror Men*. *The Independent*, 15. 11. 1994. http://www.marksimpson.com/pages/journalism/mirror_men.html
- Simpson, Mark: *Sporno*. *Out*, July 2006. <http://out.com/detail.asp?page=1&id=18728>
- van Zoonen, Liesbet: *Feminist Media Studies*. London: Sage Publications 1994. 173 s.

DOPLNKOVÉ ČÍTANIE

- Dworkin, Andrea: *Pornography*. In: *Jackson, Stevi – Scott, Sue (eds.): Feminism and Sexuality. A Reader*. New York: Columbia University Press 1996, s. 297 – 299.
- Nagl-Dočekal, Herta: *Feministická filosofie*. Praha: Slon 2007. 316 s.
- Zábrodská, Kateřina: *Variace na gender: Poststrukturalismus, diskurzivní analýza a genderová identita*. Praha: Academia 2009. 197 s.

WEB

- Gauntlett, David: *Media / Gender / Identity Resources*. <http://www.theory.org.uk/oldresources.htm>
- Gauntlett, David: *Media, Gender, and Identity. Bonus Discussions and Interviews*. <http://theoryhead.com/gender/discuss.htm>
- Genderová informační a tisková agentura. <http://www.ta-gita.cz/>
- Glosár rodovej terminológie. <http://glosar.aspekt.sk/default.aspx?smi=1&ami=1>
- Groleau, Rick: *How Is Sex Determined?* <http://www.pbs.org/wgbh/nova/gender/determined.html>
- Chandler, Daniel: *Gender. [Link Directory]* <http://www.aber.ac.uk/media/sections/gender02.html>
- MarkSimpson.com
- Slovníček pojmů. <http://www.feminismus.cz/slovnicek.shtml>

Ďalšie užitočné linky (aj s komentárom) sú dostupné aj [na mojej stránke](#).

POZNÁMKA

Predmet *Gender – médiá – popkultúra* je výberovým predmetom na Univerzite Palackého v Olomouci. Syllabus predmetu je platný na zimný semester akademického roka 2010/2011.

KONTAKT

michal.bocak@gmail.com

WEB

michalbocak.weebly.com

KONZULTÁCIE

Michal Bočák: mejlom, resp. počas prestávok stretnutí

Je pravdepodobné, že na mejly poslané v piatok poobede a cez víkend odpoviem najskôr v pondelok doobeda.

Na tento dokument sa vzťahuje licencia Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported, dostupná na <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>.